

Salon kaupungin perusopetuksen kuntakohtainen opetussuunnitelma

17.2.2009

JOHDANTO	3
1. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	4
1.1 Perusopetuksen arvopohja	4
1.2 Perusopetuksen tehtävä	4
1.3 Perusopetuksen rakenne	4
1.3.1 Perusopetuksen rakenne Salossa	5
1.3.2 Opetuksen painotukset Salossa	6
1.3.3 Valinnaisaineet	6
2. OPISKELUN YLEINEN TUKI	6
2.1 Kodin ja koulun välinen yhteistyö	6
2.2 Yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa	7
2.3 Yhteistyö muiden tahojen kanssa	7
2.5 Oppilashuolto	7
3. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS	9
3.1 Eri tukimuodot	9
3.2 Osa-aikainen erityisopetus	10
3.3 Erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen opetus	10
3.4 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	10
3.5 Opetuksen järjestäminen toiminta-alueittain	10
4. OPPILAAN ARVIOINTI	11
4.1 Arviointi opintojen aikana	11
4.1.1 Arvioinnin tehtävä ja periaatteet	11
4.1.2 Arvioinnin yleiset kriteerit oppiaineissa	12
4.1.3 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain	13
4.1.4 Opinnoissa eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan	14
4.1.5 Arvioitavat oppiaineet	14
4.1.6 Työskentelyn arviointi	15
4.1.7 Käyttäytymisen arviointi	15
4.1.8 Oppilaan itsearviointi	18
4.1.9 Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi	19
4.1.10 Maahanmuuttajaoppilaan arviointi	19
4.2 Päättöarviointi	19
4.2.1 Päättöarvioinnin tehtävä ja periaatteet	19
4.2.2 Arvioitavat oppiaineet	20
4.3 Todistukset	20
4.3.1 Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset	21
4.3.2 Perusopetuksen päättötodistus	21
4.3.3 Muut todistukset	22
4.4 Koulun toiminnan ja tuloksellisuuden arviointi	23
5. SALON KAUPUNGIN PERUSOPETUKSEN KIELIOHJELMA	24
5.1 Yleistä kieliohjelmasta	24
5.2 Kieliohjelma	24
5.3 Opetusryhmien muodostaminen	25
5.4 Alakoulun vaihto kieliohjelman takia	25
5.5 A2-kielen opiskelun keskeyttäminen	25
5.6 Kielenopetuksesta vapauttaminen	25
Liitteet:	
Leirikoulut	26
Tieto- ja viestintätekniikan strategia	28
Koulukohtainen kielenopetuksen strategia	36
Perusopetuksen tuntijako	37

JOHDANTO

Suomen suurin monikuntaliitos toteutui Salon seudulla 1.1.2009. Seudun kymmenen kuntaa, Halikko, Kiikala, Kisko, Kuusjoki, Muurla, Perniö, Pertteli, Salo, Suomusjärvi ja Särkisalo, päättivät 11.6.2007 hyväksyä kuntajakoselvittäjä Arto Kosken tekemän esityksen kuntien yhdistymisestä. Uuden 55 000 asukkaan kunnan nimeksi tulee Salo, ja se ottaa käyttöön kaupunki-nimityksen. Salon kaupungissa on kuntaliitoksen myötä 40 peruskoulua, opetushenkilöstön määrä on n. 580 ja perusopetuksen oppilaita n. 5600. Uutta Saloa koskevan opetussuunnitelmatyön tavoitteena oli perusopetuksen kuntakohtaisen opetussuunnitelman yhtenäistäminen liitoskuntien alueella säädösten ja valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiseksi. Perusopetuksen opetussuunnitelma sisältää myös linjaukset mm. kieliohjelmasta, tuntijaosta, koulukuljetuksista ja tieto- ja viestintästrategiasta. Opetussuunnitelmaa on valmisteltu työryhmässä, johon on valittu edustajat liitoskunnista. Työryhmä on kutsuttu koolle toukokuussa 2008 ja intensiivinen työskentely on toteutettu syyskauden 2008 aikana. Työryhmän työskentelyote on ollut keskusteleva ja paikalliset tarpeet huomioiva. Työryhmä on sisäisesti jakanut vastuualueita, joita koskevia tekstejä on vastuuhenkilön johdolla käsitelty kouluyksiköissä ja pienemmissä asiantuntijaryhmissä.

Opetussuunnitelmatyöryhmän kokoonpano on ollut seuraava:

Tommi Tuominen	Salo	puheenjohtaja
Leena Liusvaara	Salo	sihteeri
Maija Syrjäläinen	Perniö	
Hannu Pölönen	Halikko	
Hanna-Maija Tuominen	Muurla	
Marja-Leena Lindgren	Kisko	
Matti Korpi	Särkisalo	
Mika Oksa	Kuusjoki	
Arto Korpinen	Suomusjärvi	
Mari Haapanen	Kiikala	
Kirsti Kajakko	Pertteli	

Järjestämissopimuksessa uuden kunnan visioksi on kirjattu:

Salo on 2010-luvulla kymmenen kunnan taitavasti yhdistynyt, kehittyvä viherkaupunki, jossa luova teknologia, rikas kulttuuri ja vireä maaseutu kohtaavat, ja jossa eri-ikäisten ihmisten on hyvä elää, opiskella, tehdä työtä ja harrastaa.

Sivistystoimen oma strategiatyö on ollut käynnissä syksyn 2008 ajan. Koko kaupunkia koskeva strategiatyö jatkuu uuden valtuuston ja uuden kaupunginjohtajan johdolla kevään 2009 aikana. Strategiatyöstä johdetut tavoitteet jalkautetaan työn valmistuttua koko organisaatioon.

Opetussuunnitelmassa oleva *kursivoitu* teksti on lainausta Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004:stä.

1. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Perusopetuksen arvopohja

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Perusopetuksen paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee tarkentaa opetuksen perustana olevia arvoja. Niiden tulee välittyä opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä jokapäiväiseen toimintaan.

1.2 Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

1.3 Perusopetuksen rakenne

Perusopetus on opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt määritellään opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain tai aineryhmittäin tuntijaon (A 1435/20.12.2001, 6 §) mukaisten nivelkohtien välisille osioille. Kunkin osion päätteeksi on laadittu oppilaan hyvän osaamisen kuvaus (8.1). Taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt, hyvän osaamisen kuvaukset sekä päättöarvioinnin kriteerit on laadittu oppiainekohtaisille vähimmäistuntimäärille. Opetuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt määritellään vuosiluokittain valtioneuvoston asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta.

Vuosiluokkien 1–2 opetuksessa tulee ottaa huomioon varhaiskasvatuksen, erityisesti esiopetuksen, antamat valmiudet. Esi- ja perusopetuksesta on rakennettava ehyt ja

johdonmukainen kokonaisuus. Alimpien vuosiluokkien opetuksen erityisenä tehtävänä on kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

Vuosiluokat 8–9 muodostavat perusopetuksen päättövaiheen, jonka tehtävänä on myös ohjata oppilasta jatko-opintoihin ja kehittää valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä.

Mikäli opetussuunnitelmassa perusopetusasetuksen 11. §:n 3. momentin mukaisesti on päätetty, että oppilas voi edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaisesti, määritellään tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksille. Opintokokonaisuudet muodostetaan valtioneuvoston määrittelemien oppiaineiden ja aineryhmien osioiden pohjalta. Osiot voidaan tarvittaessa jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi, joita voidaan myös yhdistää eri oppiaineiden ja aineryhmien kesken eheytyiksi opintokokonaisuuksiksi. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata järjestelmällisesti.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Yhdysluokan oppimäärä voidaan opetussuunnitelmassa määritellä myös opintokokonaisuuksiksi jakamatta sitä vuosiluokkiin. Tällöin noudatetaan perusopetusasetuksen 11. §:n 3. momentin säännöksiä.

1.3.1 Perusopetuksen rakenne Salossa

Salon kaupungissa perusopetusta annetaan 40 koulussa. Koulut toimivat ala- tai yläkouluina muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Kouluissa voi toimia yhdysluokkia. Perusopetusryhmän muodostavat tällöin luokat 1-2, 3-4 ja 5-6. Näistä voidaan poiketa opetus- ja kasvatustyön niin vaatiessa ja siitä määrätään koulujen vuosittaisessa työsuunnitelmassa. Yhdysluokkaopetus järjestetään joko vuosikurssi- tai vuorokurssiopetuksena. Mikäli yhdysluokkaopetus on koulussa käytössä, käytössä oleva opetusjärjestely tulee selvittää koulun työsuunnitelmassa.

Vuosiluokkien 1-6 opetusta järjestävät koulut:

Alhaisten koulu
 Hajalan koulu
 Halikko Svenska Skola
 Hiiden koulu
 Hähkänän koulu
 Inkereen koulu
 Kaivolän koulu
 Karjaskylän koulu
 Keskustan koulu
 Kirkonkylän koulu
 Komisuon koulu
 Kurkelan koulu
 Marian koulu
 Meri-Halikon koulu
 Mussaaren koulu
 Mustamäen koulu
 Muurlan koulu
 Märynummen koulu
 Nurkkilan koulu
 Ollikkalan koulu
 Pajulan koulu
 Raatalan koulu
 Rekijoen koulu
 Saurun koulu
 Sirkkulan koulu
 Suomusjärven koulu
 Särkisalön koulu
 Teijon koulu

Toijan koulu
Tupurin koulu
Vaskion koulu
Ylikulman koulu

1.1.2010 alkaen Salon Kuusjoen alueen kolme koulua, Raatalan, Ylikulman ja Kurkelan koulut, yhdistetään yhdeksi, Kuusjoen kouluksi.

Vuosiluokkien 7-9 opetusta järjestävät koulut:

Halikon yläaste
Hermannin koulu
Laurin koulu
Moision koulu
Perniön yhteiskoulu

Erityiskoulut:

Anjalan koulu
Hakastaron koulu
Meritalon koulu

vuosiluokkien 1-9 erityisluokat
vuosiluokkien esi-9 erityisluokat; lievästi ja vaikeasti kehitysvammaisten lasten opetus
vuosiluokkien 1-9 erityisluokat

1.3.2 Opetuksen painotukset Salossa

Salon kouluissa on mahdollista opiskella painotetun opetussuunnitelman mukaan seuraavia kokonaisuuksia:

- kielipainotteinen opetus (suomi-englanti)
- musiikki
- luonnontiede ja matematiikka
- tieto- ja viestintätekniikka
- montessoriopetus

Edellä mainittujen aihepiirien tavoitteet ja sisällöt määritellään tarkasti opetussuunnitelman koulukohtaisessa osiossa.

1.3.3 Valinnaisaineet

Perusopetuslain ja -asetuksen sekä tuntijaon antamissa puitteissa koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa päätetään jokaisen valinnaisaineen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt, arviointi sekä vuosiluokat, joilla ko. valinnaisainetta tarjotaan.

2. OPISKELUN YLEINEN TUKI

2.1 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Huoltajalla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsestaan. Koulun tehtävänä on vastata oppilaan kasvatuksesta ja oppimisesta kouluyhteisön jäsenenä. Luottamuksellisen yhteistyön avulla huoltajat ja opettajat tukevat oppilaan tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä sopeutumista kouluyhteisön jäseneksi. Perheet ohjataan tarvittaessa oppilaiden koulunkäyntiä ja hyvinvointia koskevissa kysymyksissä moniammatillisen yhteistyöverkoston (esim. sosiaali- ja terveystoimi) avun piiriin.

Huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestämisestä, opetussuunnitelmasta, oppilashuollosta ja arvioinnista. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus tutustua koulun

toimintakulttuuriin, koulun arvoja ja kasvatustavoitteita koskevin keskusteluin sekä arvioinnein.

Perusopetuksen aikana tuetaan vanhemmuutta, vanhempien välistä yhteistyötä sekä annetaan mahdollisuus keskinäiselle vuorovaikutukselle.

Koulu arvioi ja kehittää kodin ja koulun välistä yhteistyötä siten, että se toimii koulun toimintakulttuurin osana tarjoten keskustelu- ja yhteydenpitomahdollisuuden huoltajalle ja opettajalle.

Yksityiskohtaisemmin kodin ja koulun yhteistyön tavat ja menetelmät kuvataan koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

2.2 Yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa

Esi- ja alkuopetus muodostavat johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden sekä kasvatuksellisesti että opetuksellisesti. Tämä jatkumo helpottaa lapsen koulunaloitusta. Luokanopettajien ja lastentarhanopettajien välinen yhteistyö on välttämätöntä yhteisten linjausten sopimisessa sekä opetussuunnitelmien laadinnassa. Esiopetuksessa saavutettu perusta on lähtökohtana alkuopetukselle ja opetussuunnitelmien laatimiselle.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyömuotoja voivat olla esim. yhteiset koulutukset, projektit, tapahtumat, retket ja juhlat. Myös koulutulokkaiden tutustuminen tulevaan kouluunsa on esi- ja alkuopetuksen yhteishanke.

Perusopetuksessa opettajien välistä yhteistyötä ovat esim. tietojensiirto ja toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen, opetussuunnitelman kehittäminen sekä oppiaineiden sisältöjen niveltämisestä sopiminen ja oppilasarviointimuotojen kehittäminen. Eri koulujen luokkien välisiä yhteistyömuotoja voivat olla yhteiset projektit, kirjeenvaihdot, kulttuuri- ja urheilutapahtumat sekä vierailut.

2.3 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista tukevat monet eri yhteistyötahot. Eri alojen asiantuntijoiden antama tieto- ja taitotuntemus laajentavat lapsen yhteiskunnallista tietämystä. Yhteistyötahoja ovat esim. kulttuuri (kirjasto, museo, teatteri, alan vierailijat), liikunta (urheiluseurat, liikuntatoimi), turvallisuus (koulupoliisi, pelastuslaitos) ja terveys (yleinen terveydenhuolto, ravintokasvatus, hammashuolto, päihdekasvatus). Lisäksi yhteistyötä tehdään seurakunnan, nuorisotoimen, iltapäiväkerhojen, muiden oppilaitosten, eri ammattialojen, elinkeinoelämän sekä vanhempainyhdistysten ja muiden yhteisöjen kanssa.

Koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa kuvataan koulun toimintakulttuuriin soveltuvia koulun yhteistyöverkostoja ja -tapoja.

2.4 Oppilashuolto

Oppilashuollon tavoitteena on tarjota varhaista tukea oppilaille ja heidän perheilleen, sekä moniammatillista apua opettajan toiminnan tukemiseen. Oppilashuolto kuuluu kaikille oppilaille esiopetuksesta alkaen ja oppilashuoltotyön tekeminen kuuluu kaikille oppilaiden kanssa työskenteleville opetus- ja kasvatustalouden ammattilaisille. Varsinaisen oppilashuoltohenkilöstön muodostavat kouluterveydenhoitajat sekä koulupsykologit ja -kuraattorit.

Koulun opetussuunnitelmassa on kuvattu yksityiskohtaisemmin koulun oppilashuoltotyötä. Samoin koulun opetussuunnitelmaan on liitetty opetussuunnitelman perusteiden mukaiset toimintaohjeet (mm. koulun turvallisuussuunnitelma).

Rehtori johtaa koulun oppilashuoltotyötä. Koulussa tulee olla oppilashuoltoryhmä, mikä kokoontuu säännöllisesti. Työryhmän jäseniä ovat oppilashuoltohenkilöstön lisäksi erityisopettaja ja rehtori sekä tarvittaessa luokan- tai aineenopettaja (luokanvalvoja), lastensuojelun sosiaalityöntekijä, lääkäri ja poliisi. On tärkeitä, että

oppilashuoltoryhmässä uuden oppilasasian esittelee se henkilö, joka huolen ensimmäisenä tuo esille. Työryhmässä voidaan käsitellä mm. oppimisvaikeuksia, oppilaiden sosiaalisia ongelmia, koulukiusaamista, työrauhakysymyksiä tai väkivalta- ja kriisitilanteita.

Oppilashuolto kuuluu hallinnollisesti sosiaali- ja terveystoimen psykososiaaliseen toimintayksikköön. Yksikkö kehittää oppilashuollon toimintatapoja, mutta opetustoimen kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on oppilashuollon suunnitelmallinen kehittäminen. Oppilashuollon kehittämistyö niveltyy myös tehostetun ja erityisen tuen tarpeeseen. Pedagogisen arvon, -selvityksen ja henkilökohtaisen oppimisen järjestämisen suunnitelman (HOJKS) laatimisessa voidaan käyttää oppilashuoltohenkilöstön apua ja ammattitaitoa. Ennen tehostetun tuen aloittamista oppilaan asiaa tulee käsitellä oppilashuoltoryhmässä, samoin ennen erityisen tuen aloittamista asiasta tulee sopia oppilashuoltotyöryhmässä. Varsinaisten asiakirjojen laatimisesta vastaa koulun rehtori.

Mikäli oppilashuollolliset toimenpiteet koskevat monikulttuurisen perheen oppilasta, opetustoimen monikulttuurista henkilöstöä voidaan käyttää asiassa apuna ja tukena. Erilaisista kulttuuritaustoista lähtöisin olevista opettajista ja avustajista saa tietoa sivistystoimen palvelukeskuksesta. Heitä voi käyttää kulttuuritulkkeina, mutta oppilashuollon palautekeskusteluissa koulun tulee varata tarvittaessa laillistettu tulkki. Maahanmuuttajataustaisella oppilaalla on mahdollisuus opiskella kotikieltään. Opetus järjestetään, mikäli 4 huoltajaa pyytää kielenopetuksen aloittamista. Mikäli koulussa on omakielinen koulunkäyntiavustaja, hän voi toimia koulun resurssien puitteissa omakielisenä opettajana oppilaalle. 4 vuoden ajan maahanmuuttamisen jälkeen oppilaalla on oikeus valtion tukemaan maahanmuuttajien tukiopetukseen. Ohjeet edellä mainittuihin monikulttuurisen oppilaan oppilashuollollisiin, tehostettuihin ja erityisiin tukitoimiin on kirjattu Salon kaupungin opetustoimen monikulttuurisuusstrategiaan.

3. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OPETUS

3.1 Eri tukimuodot

Erityinen tuki rakennetaan käyttäen tehostetun ja varhaisen tuen käytänteitä, jotka selvitetään tarkemmin Salon kaupungin opetustoimen erityisopetuksen ohjeissa (valmistuu 04/2009). Ohjeista löytyvät myös kaavakepohjat oppimissuunnitelmaan ja HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) -asiakirjoihin.

Kaaviossa on esitetty tukimuodot ja niiden kulku sekä asiakirjat, jotka seuraavat oppilasta tuen eri vaiheissa.

JOKAISALLE
OPPILAALLE
SUUNNATTU TUKI

TEHOSTETTU TUKI

ERITYINEN TUKI

Tukimuoto	Tukimuoto	Tukimuoto
eriyttäminen joustavat ryhmittelyt kodin ja koulun yhteistyö oppilaan ohjaus oppilashuollon tuki oppimissuunnitelma tukiopetus osa-aikainen erityisopetus kerhotoiminta aamu- ja iltapäivätoiminta 1.- 2. apuvälineet yms. avustajapalvelut	eriyttäminen joustavat ryhmittelyt kodin ja koulun yhteistyö oppilaan ohjaus oppilashuollon tuki oppimissuunnitelma tukiopetus osa-aikainen erityisopetus kerhotoiminta aamu- ja iltapäivätoiminta 1.- 2. apuvälineet yms. avustajapalvelut	eriyttäminen joustavat ryhmittelyt kodin ja koulun yhteistyö oppilaan ohjaus oppilashuollon tuki HOJKS tukiopetus osa-aikainen erityisopetus kerhotoiminta aamu- ja iltapäivätoiminta 1.- 9. apuvälineet yms. avustajapalvelut kokoaikainen erityisopetus

Pedagoginen arvio

Pedagoginen selvitys

Erityisopetuspäätös

3.2 Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen, laaja-alainen erityisopetus suuntautuu ennaltaehkäisevänä ja varhaisena puuttumisena kaikille oppilaille.

Oppilas, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia ja joka tarvitsee muun opetuksen yhteydessä erityistä tukea, on oikeutettu osa-aikaiseen erityisopetukseen. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan muun opetuksen ohessa samanaikaisopetuksena tai pienryhmässä. Opetus nivelletään tavoitteellisesti muuhun yleisopetukseen. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma yhdessä huoltajien, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan tukitoimet, kuten tukiovetus tai osa-aikainen erityisopetus sekä oppilashuollon palvelut.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan myös erityisopetukseen otetuille/siirrettyille oppilaille heidän tarpeidensa mukaan.

3.3 Erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen opetus

Erityisopetukseen otetun oppilaan opetus järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityisopetukseen ottaminen tai -siirtäminen on hallinnollinen päätös, josta on valitusoikeus. Päätöksen tekee hallintosäännössä määrätty opetustoimen viranhaltija.

Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on, että oppimisessaan ja kehityksessään tukea tarvitsevan ja erityisopetuspäätöksen saaneen oppilaan opetus järjestetään riittävien tukitoimin yleisopetuksessa lähikoulussa. Lähikoululla tarkoitetaan opetuksen järjestämipaikkaa, josta oppilaalle olisi osoitettu oppilaspaiikka siinä tapauksessa, että hänelle ei olisi tehty erityisopetuspäätöstä. Lähikoulun mahdollisuudet tulee selvittää ja kirjata selvitettyiksi ennen koulumuotoiseen erityisopetukseen siirtymistä. Erityiskoulussa tai integroivassa pienryhmässä kouluaan käyvän oppilaan HOJKS -asiakirjoihin kirjataan integraatiosuunnitelma ja sen toteutumista seurataan.

Erityisopetukseen otetun/siirretyn oppilaan opetus voidaan järjestää osittain toisin kuin kunnan vahvistamassa tuntijaossa määrätään. Tällöin henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellään ne oppiaineet ja tuntijaot, joissa opinto-ohjelma poikkeaa määrätystä.

Erityisopetuspäätös tehdään määräaikaiseksi. Siihen liittyvä HOJKS tulee päivittää kerran lukuvuodessa. HOJKSiin tulee kirjata oppilaan suunnitelma erityisopetuspäätöksen jatkamisesta, muuttamisesta tai sen purkamiseen liittyvistä toimista.

3.4 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) on pedagoginen asiakirja, jonka esiopettaja, erityislastentarhanopettaja, luokan- tai aineenopettaja ja erityisopettaja/erityisluokanopettaja ja rehtori yhteistyössä laativat erityisopetuspäätöksen jälkeen tarvittaessa moniammatillisten yhteistyötahojen kanssa. Jokaiselle erityisopetuspäätöksen saaneelle oppilaalle laaditaan HOJKS, mikä perustuu pedagogiseen selvitykseen. HOJKS on oppiainekohtainen tai toiminta-aluekohtainen tavoitesuunnitelma pedagogisista menetelmistä ja tarvittavista tukitoimista tavoitteiden saavuttamiseksi.

Erityisryhmässä, -luokassa tai -koulussa opiskelevan oppilaan HOJKS sisältää suunnitelman myös siitä, miten integroitumista toteutetaan ja tuetaan.

3.5 Opetuksen järjestäminen toiminta-alueittain

Silloin kun opetusta ei voida oppilaan vaikean vammaan tai vaikean sairauden vuoksi järjestää oppiaineittain laaditun oppimäärän mukaisesti, opetus järjestetään toiminta-alueittain. Toiminta-alueet jaetaan opetussuunnitelmassa osa-alueiksi.

Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat:

- motoriset taidot
- kieli- ja kommunikaatiotaidot
- sosiaaliset taidot
- päivittäisten toimintojen taidot
- kognitiiviset taidot

4. OPPILAAN ARVIOINTI

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin, joilla on erilaiset tehtävät.

4.1 Arviointi opintojen aikana

4.1.1 Arvioinnin tehtävä ja periaatteet

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehittymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallisuuden kasvua.

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa on tärkeää opettajan antama jatkuva palaute. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tieto- ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan. Opetussuunnitelmassa tulee määritellä yleiset ja oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa etukäteen tietoa arvioinnin perusteista ja pyydettyä on selvitettävä jälkikäteen, miten niitä on arvioinnissa sovellettu.

Oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti, numeroarvosteluna tai näiden yhdistelmänä. Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa tulee todistuksissa käyttää numeroarvostelua viimeistään kahdeksannella vuosiluokalla. Jos oppilas suorittaa jonkin yhteisen oppiaineen kaikki opinnot ennen tätä, tulee numeroarvostelua käyttää lukuvuositodistuksessa jo sinä lukuvuonna, jolloin kyseisen oppiaineen opiskelu päättyy. Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositodistuksesta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti. Valinnaisten aineiden arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositodistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

Luokilla 1-3 annetaan sanallinen arviointi ja luokilla 4-9 numeroarviointi. Numeroarviointia voidaan päättöarviointia lukuun ottamatta täydentää sanallisella arvioinnilla.

Koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa kuvataan kunkin koulun arviointikäytäntö sekä se,

millaisiin asioihin oppiaineiden arvioinnissa kiinnitetään huomiota ja mitkä asiat vaikuttavat arvosanan muodostumiseen.

4.1.2 Arvioinnin yleiset kriteerit oppiaineissa

Oppilaille ja vanhemmille annetaan etukäteen tietoa arvioinnin perusteista ja pyydettyä selvitetään jälkikäteen miten niitä on arvioinnissa sovellettu. Alla olevaa taulukkoa voidaan soveltaa sekä oppiaineen hallinnan että työskentelyn arvioinnissa. Oppiaineen hallinta, työskentelytaidot ja tuotokset voidaan arvioida kukin erikseen ja arvosana annetaan näiden osien perusteella.

Sanallinen arvio/numero	Oppiaineen hallinta	Työskentelytaidot	Tuotokset
<ul style="list-style-type: none"> • erinomaisesti • 10 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas • ylittää lähes kaikkien kriteerien edellyttämän osaamisen tason • hallitsee oppiaineen sisällöt erinomaisesti, hankkii myös sisältöjen ulkopuolista tietoa. • osaa soveltaa oppimaansa ja kykenee ongelmanratkaisuun. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas • työskentelee oma-aloitteisesti, itsenäisesti ja tavoitteellisesti. • tekee tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti. • osallistuu rakentavasti oppituntien kulkuun. • on erittäin aktiivinen • osoittaa erityistä harrastuneisuutta. 	<ul style="list-style-type: none"> • erinomaisia ja kiitettäviä, viimeistelyjä ja omaleimaisia • 9-10
<ul style="list-style-type: none"> • kiitettävästi • 9 	<ul style="list-style-type: none"> • ylittää useimpien oppiaineen kriteerien edellyttämän osaamisen tason • hallitsee vahvasti oppiaineen sisällöt. • pystyy yleensä hyödyntämään oppimaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee oma-aloitteisesti ja itsenäisesti. • tekee tehtävänsä tunnollisesti ja huolellisesti • osallistuu aktiivisesti oppituntien kulkuun. • osoittaa myönteistä asennetta. 	<ul style="list-style-type: none"> • erinomaisia, kiitettäviä ja hyviä • 8-10
<ul style="list-style-type: none"> • hyvin • 8 	<ul style="list-style-type: none"> • osoittaa oppiaineen kriteerien tasoista osaamista. • pystyy usein hyödyntämään oppimaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee yleensä itsenäisesti. • tekee tehtävänsä siististi ja hyvin. • osallistuu oppituntien kulkuun. • osoittaa yleensä myönteistä asennetta. • antaa työrauhan itselle ja muille. 	<ul style="list-style-type: none"> • kiitettäviä, hyviä ja tyydyttäviä • 7-9
<ul style="list-style-type: none"> • tyydyttävästi • 7 	<ul style="list-style-type: none"> • osoittaa lähes oppiaineen kriteerien tasoista osaamista. • pystyy ajoittain hyödyntämään oppimaansa 	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee yritteliäästi, mutta saattaa tarvita tukea. • tekee pääsääntöisesti tehtävänsä • työvälineet on yleensä mukana. • saattaa jättää tehtävät 	<ul style="list-style-type: none"> • hyviä, tyydyttäviä ja kohtalaisia • 6-8

<ul style="list-style-type: none"> • kohtalaisesti • 6 	<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee oppiaineen sisältöjä puutteellisesti • pystyy harvoin hyödyntämään oppimaansa 	<ul style="list-style-type: none"> kesken tai tekemättä. • osallistuu oppituntien kulkuun vaihtelevasti. • ei yleensä häiritse. 	<ul style="list-style-type: none"> • tyydyttäviä, kohtalaisia ja välttäviä • 5-7
<ul style="list-style-type: none"> • välttävästi • 5 	<ul style="list-style-type: none"> • osoittaa vain jossain määrin kriteerien edellyttämää osaamista. • hallitsee vain joitakin oppiaineen sisältöjä • ei pysty hyödyntämään oppimaansa • tarvitsee selviytyäkseen runsaasti tukea 	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee erittäin passiivisesti ja • perustehtävien suorittamisessa on vaikeuksia • jättää usein tehtävät tekemättä • ei juuri osallistu oppituntien kulkuun • asenne koulutyöhön on melko kielteinen 	<ul style="list-style-type: none"> • kohtalaisia, välttäviä ja heikkoja • 4-6

Oppilaan suoritus *hylätään (4)*, kun hän ei tukitoimista huolimatta ole saavuttanut oppiaineen tavoitteista juuri mitään, hän on yhteistyökyvytön ja -haluton ja häiritsee jatkuvasti muiden työrauhaa. Koulutyöhön hän suhtautuu passiivisesti ja välinpitämättömästi ja/tai on paljon aiheettomasti poissa.

4.1.3 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Perusopetusasetuksen 11. §:ssä on määritelty opinnoissa etenemisen ja vuosiluokalta siirtymisen periaatteet. Opetussuunnitelman perusteet täydentävät asetusta. Opetussuunnitelmassa tarkennetaan vuosiluokalle jättämisen käytäntöjä. Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän suorittaa hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot. Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä.

Jos suoritushahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan tehdä ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia. Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksen mukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

Huoltajalle tiedotetaan hyvissä ajoin, mikäli on olemassa mahdollisuus, että oppilas ei saavuta vuosiluokan tavoitteita.

Luokalle jäämistä on pyrittävä estämään tehostetuin toimin, joita voivat olla seuraavat:

1. Eriyttäminen
2. Opettajan antama tukiopetus
3. Osa-aikainen erityisopetus
4. Koulunkäyntiavustajan käyttäminen oppimisen tukena
5. Oppilashuoltoryhmän asiantuntemus
6. Koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttö

Hylätyn arvosanan saaneelle oppilaalle annetaan mahdollisuus suorittaa oppiaine tai sen osa hyväksytysti sovittuna ajankohtana ennen koulutyön päättymistä tai koulutyön päätyttyä. Suoritustavoista ja ajankohdasta sovitaan vuosittaisessa työsuunnitelmassa.

Oppilas voidaan siirtää seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia. Tällöin oppilaan opettajat ja koulun rehtori huoltajaa kuultuaan arvioivat, kykeneekö oppilas selviytymään seuraavan luokan opinnoista hyväksytysti. Jos oppilaan arvioidaan selviytyvän, hänet siirretään seuraavalle vuosiluokalle ilman lisänäyttöä.

Perusopetusasetuksen mukaan oppilaan huoltaja voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille, Uudesta arvioinnista päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä. Jos oppilaan huoltaja on tyytymätön uuteen arviointiin tai ratkaisuun, huoltaja voi pyytää arvioinnin oikaisua lääninhallitukselta.

4.1.4 Opinnoissa eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Mikäli opetussuunnitelmassa on perusopetusasetuksen 11. § 3. momentin mukaisesti päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, opetussuunnitelmassa on määriteltävä ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Oppilas luetaan yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuusikänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

Edellä mainitut tiedot ja taidot määritellään tarvittaessa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa (vuosiluokkiin sitomaton opetus), erityisoppilaan kyseessä ollessa ko. tiedot ja taidot määritellään HOJKSissa.

4.1.5 Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto -aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1–4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5–6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena,

samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7–9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

4.1.6 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia luokilla 4-9 (ks. Arvosanan yleiset kriteerit). Työskentely arvioidaan erikseen annettaessa sanallista arviointia vuosiluokilla 1-3. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet.

4.1.7 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Opetussuunnitelmassa tulee asettaa tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle. Käyttäytymisen tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon koulun kasvatukselle asetetut tavoitteet.

KÄYTTÄYTYMISEN TAVOITTEET JA ARVIOINTI

Käyttäytyminen arvioidaan vuosiluokilla 1-3 sanallisesti ja vuosiluokilla 4-9 numeroin. Numero-arviointia voidaan täydentää vuosiluokilla 4-6 sanallisesti.

Käyttäytymisen arviointi on jatkuvaa, siinä pyritään totuudenmukaisuuteen ja monipuolisuuteen. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki häntä opettavat opettajat. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksiin kaksi kertaa lukuvuodessa. Oppilas arvioi omaa käyttäytymistään osana itsearviointia. Oppilaan käyttäytymisestä keskustellaan oppilaan ja huoltajien kanssa mahdollisissa arviointikeskusteluissa.

KÄYTTÄYTYMISEN TAVOITTEET

Ihmissuhde- taidot	1.-2. lk	3.-5. lk	6.-9. lk
Ikätovereiden kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • puhut kaverille kauniisti • otat kaikki mukaan • et kiusaa sanoilla etkä teoilla • sovit riidat puhumalla aikuisen avulla 	<ul style="list-style-type: none"> • pystyt myöntämään olevasi väärässä • hillitset ja hallitset tunteitasi • ymmärrät ja hyväksyt erilaisuutta • osaat asettua toisen asemaan • olet ystävällinen kaikille • huomioit kaveriesi eri-ikäisyyden 	<ul style="list-style-type: none"> • käyttäydyt tilanteen vaatimalla tavalla • selvität riidat pääosin itse puhumalla • kykenet auttamaan sovittelussa • vältät aktiivisesti ristiriitatilanteita • arvostat muita • ilmoitat vakavasta vääryydestä

Aikuisten kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • puhut aikuisille kohteliaasti • katsot silmiin puhuessasi • kättelet • noudatat aikuisen ohjeita 	<ul style="list-style-type: none"> • sovit erimielisyydet omatoimisesti • uskallat keskustella aikuisten kanssa • hillitset ja hallitset tunteitasi • käyttäydyt myös koulun ulkopuolella asiallisesti ja kohteliaasti 	<ul style="list-style-type: none"> • osaat erottaa puhettavan aikuisen ja ikätovereiden välillä • omaat valmiutta toimia uusissa tilanteissa
-------------------------	---	--	--

Työskentely 1.-3. lk

Ikätovereiden kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • annat muille työrauhan • maltat odottaa vuoroasi • autat ja neuvot tarvittaessa • suostut pari- ja ryhmätyöhön • arvostat omaa ja toisten työtä • kuuntelet toisia
Aikuisten kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • odostat oman asiiasi toimittamista keskeyttämättä opetusta • pyydät apua tarvittaessa

Ympäristökäyttäytyminen 1.-2. lk 3.-5. lk 6.-9. lk

Suhtautuminen omaisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> • huolehdit omista tavaroistasi • siivoat jälkesi • kunnioitat omaa ja toisten omaisuutta • käyttäydyt sisätiloissa rauhallisesti 	<ul style="list-style-type: none"> • huolehdit yleisestä siisteydestä ja yhteisestä omaisuudesta 	<ul style="list-style-type: none"> • olet vastuussa kouluympäristön viihtyvyydestä • ilmoitat ilkeistä
Suhtautuminen luontoon	<ul style="list-style-type: none"> • et heitä roskia luontoon 	<ul style="list-style-type: none"> • arvostat ja kunnioitat kaikkea elämää • tunnet jokamiehen oikeudet 	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärrät omien tekojesi merkityksen ja valintojen seuraukset

Sääntöjen noudattaminen 1.-2. lk 3.-5. lk 6.-9. lk

<ul style="list-style-type: none"> • noudatat luokan sääntöjä 	<ul style="list-style-type: none"> • noudatat koulun sääntöjä • noudatat liikennesääntöjä 	<ul style="list-style-type: none"> • olet sisäistänyt koulun säännöt ja toimit esimerkillisesti • laintuntemuksesi lisääntyy
--	---	--

Hyvät tavat	1.-2. lk	3.-5. lk	6.-9. lk
Ruokailutavat	<ul style="list-style-type: none"> • syöt rauhallisesti • opettelet veitsen ja haarukan käyttöä • uskallat maistaa erilaisia ruokia • peset kätesi mahdollisuuksien mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> • käytät veistä ja haarukkaa luontevasti 	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärrät ruokavalion merkityksen omalle hyvinvoinnille • ruokailutapasi ovat vakiintuneet • hallitset ruokapöytäkeskustelut
Juhlatavat	<ul style="list-style-type: none"> • seuraat ohjelmaa osallistuen • toimit juhlapaikalla aikuisen ohjeita noudattaen • esiinnyt ohjatusti 	<ul style="list-style-type: none"> • pukeudut juhlaan sen luonteen mukaan • osaat olla yleisönä • tervehdit vieraita oma-aloitteisesti • ymmärrät juhlapaikan vaatimukset käytökselle, esim. kirkko 	<ul style="list-style-type: none"> • kunnioitat esiintyjiä ja vierailijoita seuraamalla esityksiä keskit-tyneesti • otat vastuuta juhlan järjestelyistä ja ohjelmasta
Tapasanasto	<ul style="list-style-type: none"> • osaat tervehtiä • vastaat tervehdykseen • ole hyvä, kiitos, anteeksi • et kiroile 	<ul style="list-style-type: none"> • valitset itse oikean tervehtimistavan 	<ul style="list-style-type: none"> • osaat teititellä

Käyttäytymisen arvioinnilla pyritään kuvaamaan oppilaan toimintaa kouluyhteisössä ja hänen suhtautumistaan lähiympäristöönsä, koulun henkilökuntaan ja oppilastovereihin. Tähän opetussuunnitelmaan kirjattuja käyttäytymisen arviointikriteerejä tulee käyttää arvioinnin pohjana, mikäli koulun omassa opetussuunnitelmassa ei ole hyväksytyjä käyttäytymisen arvioinnin kriteerejä.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN KRITERIT

Sanallinen kuvaus	Arvosana
Oppilas on yhteistyökykyinen, aktiivinen, auttavainen, omatoiminen ja rehellinen. Käyttäytyminen ja huolellisuus ovat esimerkillisiä. Opiskeluasenne on positiivinen. Oppilas ottaa muut huomioon, samoin hän huomioi ympäristönsä ja hän osaa arvostaa omaa ja muiden työtä. Oppilas noudattaa kaikkia koulun sääntöjä ja hyviä tapoja. Hän osoittaa oma-aloitteisuutta yhteisten asioiden hoitamisessa ja luo ympärilleen työrauhaa.	Erinomainen 10
Oppilas on yhteistyökykyinen, osallistuu aktiivisesti, on omatoiminen ja rehellinen. Käyttäytyminen ja huolellisuus ovat esimerkillisiä. Oppilas suhtautuu koulutyöhön positiivisesti, ja hän osaa huomioda muut koulutoverinsa ja ympäristönsä sekä hän arvostaa koulutyötä. Oppilas noudattaa koulun sääntöjä ja hyviä tapoja.	Kiitettävä 9
Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa asetetut käyttäytymisen tavoitteet hyvin; käytös on yleensä moitteetonta. Hän ottaa usein huomioon muut ja ympäristönsä. Hän on yhteistyökykyinen. Opiskeluasenne on useimmiten positiivinen. Hän arvostaa omaa ja muiden työtä. Oppilas noudattaa useimmiten koulun sääntöjä.	Hyvä 8

Oppilas on saavuttanut useimmat opetussuunnitelmassa asetetut käyttäytymisen tavoitteet, mutta hän tarvitsee ajoittain ohjausta niiden toteuttamisessa arkipäivän työssä. Oppituntikäyttäytymisessä ja opiskeluasenteessa on selvästi parantamisen varaa. Hän osaa tuetusti toimia ryhmässä. Oppilas rikkoo satunnaisesti koulun järjestyssääntöjä. Opettaja on ollut yhteydessä kotiin käyttäytymiseen liittyvissä asioissa.	Tyydyttävä 7
Oppilas ei ole saavuttanut koulun keskeisiä kasvatustavoitteita. Hän osoittaa välinpitämättömyyttä, kielteisyyttä, epärehellisyyttä ja yhteistyökyvyttömyyttä. Hänen opiskeluasenteensa on huono ja hän tarvitsee usein palautetta käyttäytymisestään. Hän ei arvosta työtä eikä koulu yhteisöä. Oppilas aiheuttaa asenteillaan ja teoillaan kielteistä ilmapiiriä. Oppilas rikkoo usein koulun järjestyssääntöjä, eikä osaa arvostaa omaa tai muiden työtä. Opettaja on usein yhteydessä kotiin käyttäytymiseen liittyvissä asioissa.	Kohtalainen 6
Oppilas osoittaa toistuvaa välinpitämättömyyttä, kielteisyyttä, epärehellisyyttä ja yhteistyöhaluttomuutta. Hän ei arvosta työtä eikä koulu yhteisöä. Hän ei arvosta koulun kasvatustavoitteita, eikä myöskään halua tavoitella niitä. Oppilas rikkoo toistuvasti koulun järjestyssääntöjä. Hän on epärehellinen ja rikkoo annettuja sääntöjä tietoisesti. Oppilas tarvitsee toistuvasti palautetta käyttäytymisestään suhteessa luokkatovereihinsa ja koulu yhteisöön.	Välttävä 5
Oppilas ei sopeudu koulu yhteisöön. Hänen asenteensa koulua kohtaan on vääristynyt, ja jatkuvien rikkeiden takia hänelle joudutaan toistuvasti miettimään yksilöllisiä ratkaisuja. Oppilas ei arvosta koulu yhteisöä, ei luokkatovereita eikä tunne koulun perustehtävää, jota vastaan hän toimii luvattomin poissaoloin ja ilkeillä teoilla. Muu kouluvaihtoehto.	Hylätty 4

4.1.8 Oppilaan itsearviointi

Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Itsearviointitaitojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Itsearviointitaitojen kehittämisen myötä oppilas oppii myös tiedostamaan omaa edistymistään ja oppimiselle asetettuja tavoitteita sekä asettamaan itse opiskelulle tavoitteita ja säätelemään oppimisprosessiaan. Itsearviointitaitojen kehittämiseksi oppilasta tulee ohjata tarkastelemaan oppimisprosessiaan sekä arvioimaan oppimis- ja työskentelytaitojaan. Tämä edellyttää säännöllisen palautteen antamista oppilaalle hänen työskentelystään. Oppilasta tulee ohjata ja kannustaa arvioimaan monipuolisesti osaamistaan ja oppimistaan.

Lukuvuoden aikana oppilaalle tulee luoda tilanteita, joissa hän voi arvioida oppimistaan, edistymistään, opiskelutekniikkaansa, työskentelyään, käytöstään, sosiaalisuuttaan ja vastuutaan. Arviointin tekemisessä oppilasta tulee ohjata ja opastaa. Häntä tulee myös kannustaa omien tavoitteiden asettamiseen.

Koulu ja opettaja päättävät itsearviointin muodoista. Lukuvuoden aikana tulee käyttää vaihtelevia itsearviointin menetelmiä (arviointikeskustelut, lomakkeet, portfoliot).

Vuosiluokilla 1-2 itsearviointinissa painottuvat työskentelyyn ja käyttäytymiseen liittyvät asiat. Vuosiluokilla 3-9 em. lisäksi oppilaat voivat asettaa tavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista.

4.1.9 Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Sellaisen oppilaan, jota ei ole otettu tai siirretty erityisopetukseen, lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS). Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllisten oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu yleiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai yksilöllisiin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan henkilökohtaisessa opintojen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

Oppilaan lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon arviointia tehtäessä. Oppilalle tulee antaa mahdollisuus näyttää osaamistaan lukivaikkeudesta tai muusta oppimisvaikeudesta huolimatta esim. pidentämällä suoritusaikaa tai lukemalla koekysymykset ääneen. Selvästi diagnosoitu lukemisen ja kirjoittamisen vaikeus voidaan ottaa huomioon koearvosanaa annettaessa. Näiden oppilaiden arvioinnissa tulee tehdä yhteistyötä erityisopettajan kanssa.

4.1.10 Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia. Maahanmuuttajaoppilaan koulukäyntiin liittyvistä tukitoimista on laadittu erillinen ohjeisto: Salon kaupungin opetustoimen monikulttuurisuusstrategia (2009).

4.2. Päättöarviointi

4.2.1 Päättöarvioinnin tehtävä ja periaatteet

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

Päätöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päätöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8–9. Päätöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päätöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päätöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päätöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päätöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8).

Päätöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Päätöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päätöarvioinnin kriteereihin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päätöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

4.2.2 Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa arvioidaan kohdassa 7.2 mainitut oppimäärät, joista oppilas opiskelee yhtä tai kahta. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päätöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

4.3 Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

4.3.1 Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus.

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi, oppilaan nimi ja syntymäaika, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä.

Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10. §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, varustetaan numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan.*

4.3.2 Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä–erinomainen) ja numeroin (5–10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista

merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä "valinnaiset opinnot", sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä "hyväksytty".

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon "muut valinnaiset aineet" alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä "hyväksytty".

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä "osallistunut". Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä "hyväksytty" vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä "hyväksytty". Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, myös päättöarviointi voi olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

4.3.3 Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

- Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
- Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
- Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

4.4 Koulun toiminnan ja tuloksellisuuden arviointi

Jatkuva arviointi on olennainen osa kehittyvän koulu yhteisön toimintaa. Oppilasarvioinnin rinnalla entistä tärkeämmäksi nousee koulu yhteisön kokonaisvaltainen arviointi. Perusopetuslain 2§:mukaan koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Opetuslautakunta hyväksyy lukuvuosittain arvioinnin painopistealueet ja opetustoimenjohtaja suunnittelee yhdessä koulujen kanssa arvioinnin toteutuksen. Arvioinnin kohteiden ja kriteerien valinta pohjautuu opetussuunnitelmassa ja opetustoimen strategiassa määriteltyihin tavoitteisiin.

Salon koulut suorittavat itsearviointia asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Lukuvuoden päättyessä koulut toimittavat yhteenvedon itsearvioinnista opetustoimenjohtajalle (koulun lukuvuoden arviointikertomuksessa). Erityisesti tässä yhteydessä tulee kiinnittää huomiota koulun opetus- ja kasvatustavoitteiden toteutumiseen kuluneena lukuvuonna.

Itsearviointiin voivat osallistua opettajat, oppilaat ja muut koulu yhteisön jäsenet sekä oppilaiden huoltajat ja mahdollisesti muut koulun ulkopuoliset yhteistyötahot. Koulu yhteisö käyttää arviointitietoa toimintansa kehittämiseen. Toiminnan kehittämisessä hyödynnetään henkilöstön ammattitaitoa ja asiantuntemusta mahdollisimman monipuolisesti ja tehokkaasti.

5. SALON KAUPUNGIN PERUSOPETUKSEN KIELIOHJELMA

5.1 Yleistä kieliohjelmasta

Kieliohjelma perustuu

1. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (OPH 2004)
2. Salon kaupungin strategiaan päämääriin:
 - moniarvoisuuteen
 - kehittyvään kansainvälisyyteen
 - teknologian hyväksikäyttöön tietoverkkoja hyödyntäen

Kieliohjelman lähtökohdat:

- riittävän laaja ja monipuolinen kielivalikoima
- kielenopiskelun jatkuvuus
- toteutus varmistetaan mahdollistamalla tarkoituksenmukaiset opetusryhmät
- tasapuolisuus
- pitkäjänteisen opiskelun ja jatkuvan harjoittelun merkitys kielten oppimiselle

Kieliohjelman tavoitteet:

- saavutetaan yhteistyössä eri koulujen ja kouluasteiden välillä
- selvitetään mahdollisuudet opetusryhmien muodostamiseen nettiopetuksen avulla
- tasokas opetus aineenopettajan tai kieliin erikoistuneen luokanopettajan johdolla koko kunnan alueella
- luoda pohja läpi elämän jatkuvalle vieraiden kielten harrastamiselle ja vieraiden kulttuurien arvostamiselle.

Erityisopetuksessa sovelletaan tätä kieliohjelmaa siten, että A1- ja B1-kielten oppimäärää voidaan erityisopetuspäätöksellä yksilöllistää oppilaan oppimisedellytysten mukaisesti

5.2 Kieliohjelma

	<u>Kieli</u>	<u>Nimi</u>	<u>Aloitus</u>	<u>Valinta</u>	<u>vvt</u>
A1	Englanti	Kaikille yhteinen kieli	3.lk	-	16
A2	Saksa Ruotsi	Vapaaehtoinen kieli	4.lk	3.lk helmikuu	12
B1	Ruotsi	Toinen kotimainen kieli	7.lk	-	6
B2	Saksa Ranska Venäjä	Valinnainen kieli Koulukohtaisen OPS:n mukaan	8.lk	7.lk Koulukohtaisen OPS:n mukaan	4

Lisäksi Halikko Svenska Skola

- A1 -kieli englanti 3. luokalta lähtien
- A2 -kieli äidinkielenmukainen suomi (modersmålsinriktad finska undervisning) tai alkava suomi 4. luokalta lähtien kaikille pakollisena kielenä.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota muitakin kieliä koulun tuntikehysresurssin puitteissa. Nämä kurssit eivät muodosta jatkumoa kieliohjelmaan.

5.3 Opetusryhmien muodostaminen

A2-kieltä tarjotaan kaikille kunnan oppilaille. A2-kielenä on saksa tai ruotsi. Vähintään 10 oppilaan opetusryhmät voidaan koulukohtaisten A2-ryhmien lisäksi muodostaa lähekkäisten koulujen yhteistyönä, jolloin oppilaat kuljetetaan välitunnin aikana kielenopetukseen. (Poikkeuksellisesti ensimmäistä kertaa muodostettavan 4. luokan ryhmäkoko voi olla 8 oppilasta). Kielenopetuksen yhteistyökoulut ja opetustarjonta on kuvattu liitteessä.

Opetustoimenjohtaja vahvistaa ryhmien sijoituspaikat ja opetusjärjestelyt vuosittain yhteistyökoulujen rehtoreiden laatiman esityksen perusteella.

Aloittavat B2-kielen ryhmät päätetään koulukohtaisesti, koulujen tuntikehysten ja tehtyjen valintojen puitteissa.

5.4 Alakoulun vaihto kieliohjelman takia

Jos oppilas valitsee kielen, jota ensisijaisessa koulussa ei voi opiskella, voi huoltaja anoa oppilaalle koulun vaihtoa. Tässä tapauksessa kaupunki ei korvaa kuljetuskustannuksia. Oppilaalla on kuitenkin oikeus saada kuljetuskorvaus samansuuruisena kuin korvaus olisi ensisijaiseen kouluun. Oikeutta koulun vaihtoon ei ole, mikäli vastaanottavassa koulussa ei ole tilaa. Edellä mainitun määrittelyn tekevät rehtori ja opetustoimenjohtaja yhdessä.

5.5 A2-kielen opiskelun keskeyttäminen

Kielen valinta on vapaaehtoinen valintapäätökseen asti. Valinnan jälkeen valinta on sitova ja oppilaan on osallistuttava opetukseen koko perusopetuksen ajan.

Kielen opiskelun keskeyttäminen voidaan joskus sallia, jos valinta on tehty ilmeisen heikoin perustein, kyseisen kielen opiskelu olennaisesti haittaa yleistä opiskelumenesystä, aineenopettaja suosittaa keskeytystä ja huoltaja sitä kirjallisesti pyytää. Päätöksen keskeyttämisestä tekee rehtori. Alakoulussa keskeytyspäätös on tehtävä 6. luokan väliarvioinnin yhteydessä ja se astuu voimaan lukuvuoden päättyessä.

5.6 Kielenopetuksesta vapauttaminen

Koulun rehtori voi vapauttaa oppilaan A1 ja / tai B1 kielenopetuksesta, jos siihen on erityisen painava syy eikä oppimäärän yksilöllistämiseen ole perusteita. Oppilaan huoltajalle on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Oppilaalle järjestetään vapautusta vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

VOIMAANTULO:

Tätä kieliohjelmaa noudatetaan lukuvuodesta 2009 - 2010 alkaen.

LEIRIKOULUT

liite 1

Leirikoulut ovat vapaaehtoista, koulun ulkopuolella järjestettävää opetusta. Koska leirikoulut ovat osa perusopetusta, niitä säätelevät samat säännökset ja opetussuunnitelma kuin koulussakin annettavaa opetusta. Ilman eri mainintoja ja sopimuksia perusopetuslain ja -asetuksen oppilaan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat määräykset ovat voimassa leirikoulua suunniteltaessa sekä toteutettaessa.

Leirikouluja järjestettäessä suositetaan kotimaisia leirikoulukohteita. Erityisestä syystä, kuten kieliluokkien tavoitteiden tukeminen tai ulkopuolinen EU-rahoitus, voidaan oppilasryhmiä viedä myös ulkomaille. Alakoulun aikana oppilasryhmä (luokka) voi käydä leirikoulussa yhden kerran. Yläkoulusta leirikoulussa voidaan käydä yhden kerran. Mikäli oppilas osallistuu EU-projektiin, johon sisältyy oppilasliikkuvuutta tukeva rahoitus, oppilas voi tällä rahalla osallistua projektiohjelman mukaiseen kouluvierailuun/leirikouluun ulkomailta edellä mainitun leirikoulun lisäksi.

Leirikoulurahoituksen järjestämisessä tulee ottaa huomioon seuraavat asiat:

- 1) Perusopetus on oppilaalle maksutonta. Huoltajat voivat suostuessaan osallistua leirikoulun kustannuksiin. Huoltajien jättäytyminen projektin ulkopuolelle ei saa vaikuttaa oppilaan mahdollisuuksiin osallistua leirikouluun. Leirikoulurahoitus tulee kerätä kodin ja koulun yhteistyössä sopimilla tavoilla.
- 2) Opetusryhmälle järjestettävän leirikoulutoiminnan tulee olla kaikille oppilaille avointa.

Leirikoulun järjestämisessä tulee ottaa huomioon seuraavat asiat:

- Leirikoulukohde ja leirikoulun ohjelma tulee sitoa koulun opetussuunnitelmaan ja niiden tulee olla koulun työsuunnitelmassa hyväksytyjä.
- Leirikoulusuunnitelma opetussuunnitelma -viittauksineen jätetään opetustoimenjohtajan hyväksyttäväksi kuukautta ennen leirikoulun ajankohtaa. Suunnitelma pitää sisällään:
 - a. Leirikoulukohteen, ajankohdan ja ohjelman
 - b. Osallistuja- ja valvojalistan
 - c. Selvityksen rahoituksen järjestämisestä
- Leirikoulun jälkeen matkaraportti ja arviointi leirikoulun toteutumisesta toimitetaan opetustoimenjohtajalle.
- Leirikoulun sääntöjä ja määräyksiä rikkova oppilas voidaan leirikoulun johtajan päätöksellä lähettää leirikoulusta kotiin kesken matkan. Keskeyttämisestä aiheutuneista ylimääräisistä kustannuksista vastaa oppilaan huoltaja.

Leirikoulun valvonnasta määrätään seuraavaa:

- Leirikoulun johtajana toimii koulun opettaja. Johtajalla on vastuu leirikoulun järjestämisestä, turvallisuudesta ja pedagogisista asioista.
- Johtajan tukena leirikoulussa voi olla muitakin aikuisia. Mikäli muu valvoja on koulun opettaja, hän on virkavastuussa tehtävässään. Jos muut leirikouluun osallistuvat aikuiset ovat oppilaiden huoltajia tai yhteistyötahojen edustajia, heillä ei ole juridista valvontavastuuta oppilaista, mutta he osallistuvat toiminnan järjestämiseen leirikoulussa opettajan ohjeiden mukaisesti. Leirikoulussa mukana olevien aikuisten määrästä on neuvoteltava koulun rehtorin kanssa ennen leirikoulusuunnitelman jättämistä. Leirikoulun johtaja ja leirikouluun osallistuva koulun muu opettaja ovat virkamatkalla ja heille tulee tehdä virkamatkamääräys. Muut huoltajat / aikuiset vastaavat itse kaikista matkakustannuksistaan. Johtajaksi/valvojaksi leirikouluun lähtevä opettaja ei voi ottaa mukaansa matkalle muita perheenjäseniä, paitsi jos perheenjäsen on matkalle lähtevän ryhmän jäsen (=oppilas).

Leirikoulukustannuksista on huomioitava seuraavat asiat:

- Koulun talousarvioon on varattava seuraavan kalenterivuoden aikana tapahtuvia leirikouluja varten opettajan/opettajien päivärahat Talousarviossa varattua leirikoulurahaa voidaan käyttää myös leirikoulusta aiheutuviin kuluihin.
- Johtajan leirikoulupalkkio ja mukana olevan muun opettajan leirikoulupalkkio maksetaan tva-rahasta. Leirikoulupalkkio maksetaan enintään 5 päivän ajalta. Laskutus hoidetaan taloussihteerin kautta. Tva-summat ovat kaupunginhallituksen päätöksen 06/2008 mukaisia ja niitä tarkistetaan tva-neuvottelujen yhteydessä.

liite 2

PERUSOPETUKSEN TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN STRATEGIA**1. TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN STRATEGIA VALTAKUNNALLISESTI**

Tieto- ja viestintätekniikan taidot sisältyvät vuonna 2004 annettuihin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Perusteissa ei ole kuitenkaan tarkemmin määritelty osaamistavoitteita ja osaamistasoja.

"Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön strategialla tarkoitetaan sellaisia toimintamalleja, joiden avulla kehitetään oppilaitoksen tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä opetuksessa ja opiskelussa. Sen tulee painottua opetuksen laadun kehittämiseen laaja-alaisesti. Strategian keskeisiä piirteitä ovat jatkuva kehittäminen ja organisaation toimintaprosessin arviointi. Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön strategian tavoitteena on vastata opetuksessa ja oppimisessa tapahtuviin nopeisiin muutoksiin, joista keskeisimpiä ovat uudenlaisten aktivoivien opetus- ja opiskelumenetelmien käyttöönotto sekä oppimisedellytysten ja kansalaisten uusien työmuutokseen perustuvien välttämättömien perusvalmiuksien luominen." (Koli & Kylämä, s.44).

Tämä tieto- ja viestintätekniikan strategia on laadittu koulujen oman strategiasuunnittelun tueksi.

2. VISIO

"Salon kaupunki takaa lapsille ja nuorille tarvittavat tiedot ja taidot yhteiskunnassa toimimiseen taitavalla tieto- ja viestintätekniikan opetuksella."

- * Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttö Salon kouluissa on järjestelmällistä, pedagogisesti toimivaa, oppimista tukevaa ja sitä syventävää.
- * Salolaiselle opiskelijalle muodostuu hyvä medialukutaito, hän osaa käsitellä tietoa järkevästi ja kriittisesti ja hänellä on valmiudet hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa yhteiskunnan eri osa-alueilla.
- * Oppilailta on perusopetuksen jälkeen monipuoliset valmiudet kommunikointiin, palveluiden käyttöön ja opiskeluun verkon välityksellä
- * Kaikilla opettajilla on tieto- ja viestintätekniikan perustaidot (OPE.FI I).
- * 50 %:lla opettajista on hyvät tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön taidot (OPE.FI II).
- * Jokaisessa koulussa on opettajia, joilla on erityisosaamista jollakin tieto- ja viestintätekniikan osa-alueella (OPE.FI III).
- * Tietoverkkoja käytetään tehostamaan opetusta ja kansainvälisyyskasvatusta.
- * Koulujen sisäinen tietoverkko on kehitetty tehokkaaseen käyttöön niin oppimisessa, opetuksessa kuin koulun muussakin toiminnassa.
- * Koulut ovat verkottuneet lähialueen koulujen kanssa. Koulut ovat verkottuneet myös kansainvälisesti eri projektien myötä.
- * Kaikissa kouluissa on nykyaikainen ja monipuolinen laitteistokanta.
- * Koulun ja kodin välisessä yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan antamia mahdollisuuksia etenkin koulun tiedottamisessa.
- * Kouluilla on ajan tasalla olevat kotisivustot.

3. NYKYTILANNE

3.1 OPETTAJAT

Opettajien osaamistaso vaihtelee suuresti myös riippuen kunkin henkilökohtaisesta kiinnostuksestaan käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa työssään. Tarve kouluttautumiseen (kaikki OPE.FI -tasot) on kuitenkin selkeä.

3.2 OPPILAAT

Oppilaiden osaamistaso tieto- ja viestintäteknikassa on kirjava ja osaaminen riippuu pitkälti heidän omasta kiinnostuksestaan tieto- ja viestintäteknikkaa kohtaan. Koska tietotekniikka oppiaineena on yläasteella ja lukiossa valinnainen oppiaine, voi joidenkin oppilaiden tietotekninen taso olla heikko perusopetuksen ja vielä lukionkin jälkeen. Tilanne on kuitenkin selvästi parantunut tietokoneiden käytön yleistyttyä kodeissa ja kouluissa.

3.3 VERKOSTOITUMINEN

Nykytilanteessa koulut ovat verkostoituneet pääasiassa omilla ansioillaan ja omiin tahoihinsa. Keskitettyä ”ohjelmistopankkia” tai ohjattua yhteistä verkkopalvelua ei alueella ole käytössä. Opetusohjelmien hankinta ja käyttö on pääasiassa ollut koulujen sisäistä. Yhteistyöt tietokoneen opetuskäytön soveltamisessa eri tahoilla ovat olleet pääasiassa koulujen oman aktiivisuuden varassa.

3.4 LAITTEISTO, OHJELMISTO JA VERKKO

Koulujen omassa tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön strategiassa luetellaan oppilaitoksen käytössä olevat koneet, ohjelmistot, oheislaitteet ja verkkoratkaisut. Nykyiset laitteisto-, ohjelmisto- ja verkkototeutukset vaihtelevat suuresti koulujen välillä.

4. TAVOITTEET VUOSIKSI 2009-2012

4.1 KOULUJEN TAVOITETASO

KOULUJEN TEKNINEN TAVOITETASO

Oppilaiden ja opettajien käyttöön hankitaan Opetushallituksen suositusten mukaisesti uusia tietokoneita vanhojen tilalle. Vapautuvat vanhat koneet voidaan sijoittaa luokkiin, joissa niitä voidaan käyttää lähinnä tiedonhakuun Internetistä sekä tekstinkäsittelyyn sekä muihin vähän konetehoa vaativiin tehtäviin.

Työasemat sijoitetaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Eri aineissa tarpeet vaihtelevat, joten tarvitaan erilaisia, mahdollisimman hyvin kaikkien tarpeet tyydyttäviä tilaratkaisuja. Atk-luokan korvaavana ratkaisuna voi olla myös esim. vaunullinen kannettavia koneita.

Laitekanta pyritään pitämään vähintään seuraavalla tasolla, seuraten opetushallituksen suosituksia.

Tietokoneet:

luokat 1-6 10 oppilasta / 1 kone

luokat 7-9 8 oppilasta / 1 kone

1 kone / 3 opettajaa + tilat

väh. 1 kone / koulukirjasto

Tietokoneiden käyttöastetta nostetaan myös opettajien tieto- ja viestintäteknikkaan liittyvien taitojen kartuttua.

Työasemien ja palveluiden tehokkaan käytön varmistamiseksi mikrotuen määrän tulee olla riittävä: tarvittaessa vähintään 2 vuosiviikkotuntia koulua kohti.

KOULUJEN VERKOSTOITUMINEN

Jokaisella koululla on omat kotisivut ja ne pidetään jatkuvasti ajan tasalla. Siellä pyritään julkaisemaan opettajien ja opiskelijoiden tuottamaa materiaalia. Koulut tiedottavat omasta toiminnastaan kotisivujen kautta. Yhteyksiä vanhempiin voidaan ylläpitää myös sähköpostin välityksellä. Kouluissa käytettävät lomakkeet ovat haettavissa myös koulun kotisivuilta. Koulun omassa tvt-strategiassa määritellään koulun kotisivujen ylläpidosta vastaava henkilö.

Koulut ovat verkostoituneet myös hallintoverkon välityksellä keskustoimistoon ja toisiinsa. Kaikissa kouluissa on käytössä yhtenäinen oppilashallinto-ohjelma. Sähköisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen ja sen mahdollisuudet opetustoiminnan tukena tutkitaan. Ratkaisujen käyttöönotosta tehdään yhtenäinen suunnitelma kattamaan kunnan koko perusopetus.

4.2 OPETTAJIEN OSAAMISEN TAVOITETASO

Opettajien osaaminen on hyvällä tasolla. He hallitsevat ohjelmien ja laitteiden käyttöä niin hyvin, että opettajat osaavat käyttää tieto- ja viestintäteknikan tarjoamia työvälineitä silloin, kun se on pedagogisesti järkevää. Opettajat tuntevat sähköisen oppimisympäristön tarjoamat mahdollisuudet ja osaavat käyttää niitä hyödyksi opetustyössä. Kaikki opettajat käyttävät aktiivisesti sähköpostia ja ovat sen kautta helposti tavoitettavissa. Sähköpostin välityksellä pidetään yhteyttä oppilaisiin, vanhempiin ja muihin sidosryhmiin.

Kouluissa tehtävien osaamiskartoituksen pohjalta opettajat hakeutuvat täydennyskoulutukseen. Järjestelmällistä kouluttautumista tulee jatkaa koko strategiakauden ajan.

Tavoitteena on, että kaikki opettajat saavuttavat OPE.FI I –tason, vähintään 50 % opettajista saavuttaa OPE.FI II –tason sekä 10 % OPE.FI III –tason (Liite 1).

Lukuvuosisi 2010 - 2012 tehdään opettajia koskeva kouluttautumissuunnitelma. Opettajien toivomaa koulutusta hankitaan joko kaupungin sisältä tai ulkopuolisilta tahoilta (OPE.FI I-III-tasot).

4.3 OPPILAIDEN OSAAMISEN TAVOITETASO

Tavoitteena on, että opiskelijoilla on hyvä medialukutaito, he osaavat käsitellä tietoa järkevästi ja kriittisesti ja heillä on valmiudet hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa yhteiskunnan eri osa-alueilla. Perusopetuksen jälkeen kaikilla opiskelijoilla on jatko-opintojen edellyttämät tietotekniset valmiudet.

Opiskelijoiden toiveita, palautetta ja kehittämissuhteita otetaan huomioon koulun TVT:n strategiaa kehitettäessä ja arvioitaessa.

TOIMENPITEET PERUSOPETUKSESSA

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden mukaan tietotekniikan käyttötaito on keskeinen kokonaisuus. Kokonaisuus on tarkoitettu toteutettavaksi tietotekniikan kurssina ja eri oppiaineiden yhteistyönä, teemoina tai projekteina.

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan tietotekniikan käyttötaito auttaa oppilasta omaksumaan laitteistoon ja ohjelmistoon liittyviä peruskäsitteitä, joiden avulla hän saa jatkuvat valmiudet opiskella uusia ohjelmistoja ja hyödyntää tietotekniikkaa muiden aineiden opiskelussa.

Tavoitteena on, että oppilas aikaisemmasta kokemuksesta riippumatta osaa käyttää koulun tietokoneita ja keskeisimpiä työvälineohjelmia sekä saa realistisen kuvan tietotekniikan hyödyntämismahdollisuuksista.

Lisäksi tavoitteena on ohjata oppilasta hankkimaan sekä tietoja että tutkimaan ja jäsentämään asiakokonaisuuksia. Opetusmenetelmistä mainitaan perehtyminen koulun laitteistoon ja niissä käytettäviin ohjelmiin. Opetuksen jatkuvana tavoitteena on asiallisen nettikäyttötutkimisen opettaminen, tietojen kriittiseen tarkasteluun opettaminen sekä tietoturvan ja tekijänoikeuksien merkityksen ymmärtäminen.

Oppilaita rohkaistaan ja kannustetaan käyttämään tietotekniikkaa opiskelussaan. Heille tarjotaan tukea ja koulutusta, jotta koneiden käyttö olisi mahdollisimman tehokasta. Kouluissa pyritään aktiivisesti edistämään sukupuolten ja lähtötilanteessa taidoiltaan erilaisten oppilaiden tasa-arvoa tieto- ja viestintätekniiikan käytössä. Oppilaiden toiveita, palautetta ja kehittämisehdotuksia otetaan huomioon koulujen TVT:n strategiaa kehitettäessä ja arvioitaessa.

4.3.1 PERUSOPETUKSEN VUOSILUOKAT 1-6

Oppilaiden tietoja ja taitoja kehitetään ja ylläpidetään erityisesti tekemisen kautta. Harjoitteluun olisi syytä kuulua aina jokin tuotos. Tietokonetta pyritään hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti eri oppiaineissa työkaluna ja oppimisvälineenä. Näin tarjotaan oppilaalle mahdollisuus tietotekniikan perustaitojen oppimiseen ja itsenäisen käyttötaidon kehittymiseen. Oppilaalle tulisi kehittyä tietotekninen itseluottamus. Oppilaille luodaan selkeät tavoitteet, mihin kuuden ensimmäisen kouluvuoden aikana jokaisen oppilaan tulisi tieto- ja viestintätekniiikan parissa yltää. Tekniikka tulee tutuksi työskentelyn lomassa mm. erilaisten projektien parissa.

2. luokan lopussa oppilas osaa:

- koneen osat.
- käynnistää ja sulkee tietokoneen oikein.
- käynnistää ja sulkee ohjelmia.
- käyttää hiirtä sekä etsiä kirjaimet ja numerot, vaihtaa isoiksi kirjaimiksi vaihtonäppäintä käyttäen.
- kirjoittaa ilman rivinvaihtoja.
- käsitteet käyttäjätunnus ja salasana, sekä osaa käyttää niitä.
- kirjoittaa tekstiä, löytää yleisimmät välimerkit.
- tallennuksen perusteet.
- tulostaa asiakirjoja.
- piirtää yksinkertaisia kuvia, osaa käyttää piirtotyökaluja (kumi, viivoitin, muodot, täyttö).
- vaihtaa objektin kokoa ja väriä.
- tunnistaa netin käyttämisen vaaroja.

6.luokan lopussa oppilas osaa:

- käyttää työskentelyn kannalta tarpeellisia lisälaitteita.
- käyttää näppäimistöä tehokkaasti. Tuntee erikoismerkkejä ja osaa lisätä niitä tekstiin.
- tekstin asemoinnin perusteet.
- tallentaa verkkoon tai omaan kansioonsa.
- luoda verkkokansioonsa hakemistorakenteen.
- poistaa tarpeettomia tiedostoja.
- osaa käyttää internettiä turvallisesti ja harjoittelee sen kriittistä käyttöä tiedonlähteenä.

Toimisto-ohjelmista hän osaa:

- kopioida, leikata ja liittää tekstiään ja muokata tekstiä.
- käyttää ohjelman työkaluriviä: lihavointi, kursivointi, alleviivaus, sekä vaihtaa fontin koon ja tyyppin.
- sisentää tekstiä.
- käyttää oikolukutoimintoa

- palstoittaa tekstin.
- liittää kuvan tekstiin.
- laatia yksinkertaisen taulukon ja sijoittaa tiedot taulukon soluihin.
- tuntee esitysohjelman käytön perusasiat

Kuvan muokkaamisessa hän osaa:

- tuottaa ja muokkaa valmista kuvaa.

Internetin käytöstä hän osaa:

- käyttää selainta ja mennä annettuun osoitteeseen.
- käyttää hakuohjelmaa, tarkentaa hakua ja etsiä osoitteen.
- käyttää sähköpostia.
- tuntee tekijänoikeudet.

4.3.2 PERUSOPETUKSEN VUOSILUOKAT 7-9

Vuosiluokkien 7-9 aikana varmistetaan ja syvennetään alemmilla vuosiluokilla opittuja taitoja siten, että tieto- ja viestintäteknikka on luonnollinen ja tarkoituksenmukainen osa kaikkien aineiden opetusta ja opiskelua. Keskeisiä osa-alueita ovat tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitysgrafiikka, kuvankäsittely sekä internetin turvallinen ja kriittinen käyttö. Tavoitteena on, että oppilailla on perusopetuksen päättyessä mahdollisimman yhtenäiset, jatko-opintojen edellyttämät tieto- ja viestintätekniset valmiudet.

Koska tietotekniikka on yläluokilla valinnainen oppiaine, edellä mainittuihin aiheisiin tulisi perehtyä koulukohtaisin järjestelyin myös niiden oppiaineiden tunneilla, joihin aiheet luontevasti sopivat. Koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa kirjataan eri oppiaineiden kohdalla keinot, joilla oppilas syventää ja oppii soveltamaan tietoteknistä osaamistaan.

4.3.3 TIETOTEKNIikka VALINNAISAINEENA

Tietotekniikan valinnaisaineet tukevat oppilaan kehitystä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi. Tavoitteena on oppia käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja monipuolisesti, viestintä- ja mediataitoja kehittäen. Valinnaisainekurssit luovat pohjaa myös tietotekniikan jatko-opintoihin.

Valinnaisaineissa syvennetään em. tietotekniikan osa-alueita multimedian keinoin. Koulukohtaisia sisältöjä voivat lisäksi olla mm. ohjelmointi, verkkolehti, www-sivut, videoeditointi sekä ääni ja musiikki. Valinnaisaineiden sisällöstä, laajuudesta ja arvioinnista päätetään koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

5. MIKROTUKI JA PEDAGOGINEN TUKI

Koulut tarvitsevat Atk-osaston mikrotukihenkilön palveluja kasvavan laitekannan ja yhä vaativampien ylläpitotehtävien vuoksi. Koulun käytettävissä tulee tarvittaessa olla riittävästi henkilö- ja taloudellisia resursseja mahdollisten ongelmien pikaiseksi poistamiseksi. Kunnan sisäisen verkon ylläpitäminen ja palvelinten ylläpitäminen eivät kuulu koulun vastuualueeseen.

Jokaisessa koulussa on ATK-vastaava, joka toimii yhdyshenkilönä koulun sekä mikrotuen ja koulutoimen välillä. Hän vastaa yhdessä rehtorin kanssa ohjelmien ja laitteiden hankkimisesta koululle ja siitä, mitä toimenpiteitä tarvitaan, että tietokoneet ja muut oheislaitteet toimisivat. Koulun talousarviossa varataan vuosittain koulutusmääräraha tietokoneista vastaavan opettajan koulutukseen.

Tieto- ja viestintäteknikan laaja-alainen ja järkevä opetuskäyttö edellyttää hyvien teknisten tukipalveluiden lisäksi pedagogisia tukipalveluja. Pedagoginen tukihenkilö on

tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön asiantuntija, joka auttaa, tukee ja opastaa opettajia kehittämään opetusta tieto- ja viestintätekniiikka työvälineenä. Tarvittaessa pedagoginen tukihenkilö voi järjestää myös koulutuksia tietokoneiden opetuskäytön tehostamiseksi. Etäopetuksen haasteet esim. kieliohjelman puitteissa edellyttävät opettajien tukemista tietotekniikan hyödyntämisessä.

Tukihenkilöiden tehtävänä on ylläpitää ja luoda uusia pedagogisia sovellutuksia opetuskäytössä. Näin mahdollistetaan pedagogisten innovaatioiden tehokkaampi käyttö ja levitys. Tällainen ”koko kuntaa hyödyntävä tehtävä” voidaan huomioida TVA-lisänä opettajan palkkauksessa.

6. SEURANTA JA ARVIOINTI

Koulun rehtori arvioi yhdessä opettajakunnan kanssa, miten tieto- ja viestintätekniiikan strategiaa on toteutettu opetuksessa vuosisuunnitelman yhteydessä. Koulun sisällä sovitaan myös yhteistyötavoista atk-yhdyshenkilön ja mikrotuen kanssa. Lisäksi rehtori arvioi henkilöstönsä tietoteknisen ja pedagogisen osaamisen edistymistä, sekä tarjolla olleen koulutuksen saatavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta koulun tavoitteiden kannalta vuosittain sähköisellä lomakkeella. Laitteiston ja ohjelmistojen ajanmukaisuutta ja riittävyttä arvioidaan vuosittain suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Strategian toteutumista arvioidaan kouluissa tehtävillä kyselyillä kahden vuoden välein keväällä 2010 ja 2012. Kyselylomake on tämän tiedoston lopussa liitteenä 2.

Kyselyiden tuloksia analysoimalla tutkitaan, kuinka hyvin strategian mukaiset toimenpiteet ovat johtamassa asetettuihin tavoitteisiin.

Strategian toimenpiteitä ja tarvittaessa myös tavoitteita tarkistetaan ja muutetaan tämän arvioinnin tuloksena.

Arviointia kirjataan koulun käyttöön ja tarvittavat muutokset strategiaan linkitetään myös suoraan koulun kotisivuille siten, että strategiateksti on aina ajan tasalla.

OPE.FI –tasot

OPE.FI I:

Tieto- ja viestintätekniiikan perustaidot
(jotka jokaisen opettajan tulee hallita):

- tietokoneen yleisimpien käyttömahdollisuuksien ja käyttöliittymää koskevien käsitteiden tuntemus
- tekstinkäsittely
- Internet-selaimen käyttö ja sähköpostin perusominaisuuksien hallinta
- Audio- ja videolaitteiden opetuskäyttö
- Matkaviestimien perusominaisuuksien hallinta
- Tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön periaatteiden tuntemus

OPE.FI II:

Tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön taidot
(jotka puolet opetushenkilöstöstä hallitsee):

- OPE.FI I:n taidot
- sähköpostin, WWW-ympäristön ja ryhmätyöohjelmien monipuolinen käyttö
- opetussisältöihin liittyvä osaaminen: työvälineohjelmat, opetussovellukset, oman sisältöalueen digitaalisen oppimateriaalin tuntemus, oppimateriaalin tuottamisen periaatteet; tieto- ja viestintätekniiikan pedagogisen käytön sovellukset

- taito seurata välineiden ja ohjelmistojen kehittymistä
- tieto- ja viestintäteknikan yhteiskunnallisten haasteiden ja mahdollisuuksien tuntemus

OPE.FI III:

Erityisosaamisen alueita

(jotka 10 % opetushenkilöstöstä hallitsee) ovat esimerkiksi:

- OPE.FI II:n taidot
- sisältökohtaiset ja ammattialakohtaiset sovellukset; esimerkiksi kuvan käsittely, mediavalinnan tuntemus, laaja etäopiskeluvälineiden käyttö, ammattisimulaatiot
- oman opetusalan tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön syvälinen asiantuntemus, vahva pedagoginen käyttötaito, taito opastaa kollegoja sekä toimia kouluttajana, oppilaitosyhteistyön kehittäjänä sekä osana asiantuntijaverkostoa
- tietotekniikan erityisalueet, esimerkiksi ohjelmointi
- digitaalisen oppimateriaalin tuottaminen
- oppilaitoksen tietohallinnon edellyttämät tiedot ja taidot
- taito ennakoida ja tutkia tieto- ja viestintäteknikan innovaatioita opetuksessa

Lähde:

Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategia 2000 - 2004, hankesuunnitelmat, Opetusministeriö 1999, s. 17-18

http://www.minedu.fi/toim/koul_tutk_tietostrat/

OSAAMISKYSELY:

1. Missä käytät tietokonetta? (luokassa, työhuoneessa, opettajainhuoneessa, kotona...)
2. Mistä olet hankkinut tähänastiset tietotekniikan taitosi ja millaista koulutusta olet saanut?
3. Arvioi tieto- ja viestintäteknikan osaamistasi ja käyttöä työssäsi
 - a) Henkilökohtaiset vahvuutesi (missä olet hyvä, mitä osaat)
 - b) Henkilökohtaiset heikkoutesi (mitä haluat oppia, mitä pitäisi kehittää)
 - c) Toimintaympäristön mahdollisuudet (mitä mahdollisuuksia työyhteisö/kunta antaa)
 - d) Toimintaympäristön uhat (mitkä asiat eivät toimi, mikä on esteenä tietotekniikan opetuskäytössä)
4. Mitä olet tähän mennessä tehnyt tietotekniikalla työssäsi?
5. Kuinka usein käytit tietotekniikkaa opetuksessa viime lukuvuoden aikana? (päivittäin viikoittain kuukausittain harvemmin en koskaan)
6. Arvioi asteikolla 1–5 (en osaa - osaan) seuraavien tieto- ja viestintäteknikan osa-alueiden käyttötaitoasi:
 - a) Tietokoneen käytön perustaidot (ohjelmien avaaminen ja sulkeminen, tallentaminen, leikepöytä)
 - b) Tekstinkäsittely
 - c) Skannaus ja kuvankäsittely
 - d) Opetusohjelmien ja cd-romien käyttö
 - e) Piirto- ja esitysgrafiikkaohjelmat (esim. Paintbrush, PowerPoint)
 - f) Lähiverkon käyttö (muukin kuin yhden rompun yhteiskäyttö)
 - g) Internetin käyttö (www-sivut, tiedonhaku, sähköposti, chat jne.)
 - h) Tieto- ja viestintäteknikan pedagoginen opetuskäyttö.

7. Arvioi asteikolla 1–5 (en ole ollenkaan kiinnostunut - olen erittäin kiinnostunut) kiinnostustasi opetella seuraavien tieto- ja viestintätekniiikan osa-alueiden sujuvaa käyttöä, jotta niitä voisi hyödyntää tehokkaasti myös opetuksessa:

- a) Tietokoneen käytön perustaidot (ohjelmien avaaminen ja sulkeminen, tallentaminen, leikepöytä)
- b) Tekstinkäsittely
- c) Skannaus ja kuvankäsittely
- d) Opetusohjelmien ja cd-romien käyttö
- e) Piirto- ja esitysgrafiikkaohjelmat (esim. Paint, PowerPoint)
- f) Lähiverkon käyttö (muukin kuin yhden rompun yhteiskäyttö)
- g) Internetin käyttö (www-sivut, tiedonhaku, sähköposti, chat jne.)
- h) Tieto- ja viestintätekniiikan pedagoginen opetuskäyttö.

8. Mitä tietokoneisiin liittyvää osaat edellä kysytyjen asioiden lisäksi?

9. Mitä tietoteknisiä oppimateriaaleja sinulla on käytettävissäsi?

- a) cd-romit
- b) opetusohjelmat
- c) pelit
- d) sanakirjat
- e) tietosanakirjat
- f) muut

10. Miten hyödynnät taitojasi? (oma käyttö, opetuskäyttö, oppimateriaalin tuottaminen, muiden opastus...)

11. Missä projekteissa olet käyttänyt tieto- ja viestintätekniiikkaa?

12. Käyttäisitkö tietokonetta enemmän

- a) jos saisit koulutusta asian tiimoilta?
- b) jos luokassasi olisi kone/koneita
- c) jos käytössäsi olisi kannettava kone

13. Mitä toiveita/ajatuksia/pelkoja sinulla on tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön osalta?

Lomake 6.8. Osaamiskysely (© Koli & Kylämä 2000)

KOULUKOHTAINEN KIELENOPETUKSEN TARJONTA

liite 3

A1 -kieli kaikissa kouluissa **englanti**

Alakoulu	Kieli-tarjonta	Yläkoulu	Kieli-tarjonta
Teijo Mussaari Sauru	A2 ruotsi	Perniö	A2ruotsi B2 valinnainen kieli koulukohtaisen OPS:n mukaan
Nurkkila Särkisalo	A2 ruotsi		
Kirkonkylä	A2 ruotsi		
Toija Muurla	A2 saksa	Hermannin Lauri	A2 saksa B2 valinnainen kieli koulukohtaisen OPS:n mukaan
Suomusjärvi Rekijoki Komisuo	A2 saksa		
Hähkänä Inkere	A2 saksa		
Hiisi Kaivola Kuusjoki	A2 saksa		
Hajala Meri-Halikko Mustamäki	A2 saksa	Halikon yläkoulu	A2 saksa B2 valinnainen kieli koulukohtaisen OPS:n mukaan
Märynummi Vaskio	A2 saksa		
Marian koulu	A2 saksa		
Kuusjoki	A2 saksa		
Alhainen Sirkkula	A2 saksa		
Anjala Karjaskylä Keskusta	A2 saksa	Hermannin Lauri Moisio	A2 saksa B2 valinnainen kieli koulukohtaisen OPS:n mukaan
Pajula Ollikkala	A2 saksa		
Tupuri	A2 saksa		
Halikko svenska skola	A1 engelska A2 finska/ modersmålsinriktad finska	Karis högstadiet	

Perusopetuksen tuntijako / SALO											OPH:n	
Vuosiluokka	1	2	3	4	5	6	7	8	9		min	Salo
Aine												
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	5	5	3	3	3		42	43
A-kieli			2	2	2	2	2-3	3	2-3		16	16
B-kieli							2	2	2		6	6
Matematiikka	4	4	4	4	4	4	3	3	4		32	34
Ympäristö- ja luonnontieto	2	2	3	3							9	10
Biologia ja maantieto					2	2					3	4
Biologia							1	1	2			
Maantieto							1	1	1		7	7
Fysiikka ja kemia					1	1					2	2
Fysiikka							1	1-1,5	1-1,5			
Kemia							1	1-1,5	1-1,5		7	7
Terveystieto							0,5-1	1-1,5	1-1,5		3	3
Uskonto	1	1	1	1	2	2	1	1	1		11	11
Historia					1	2	2	2				
Yhteiskuntaoppi								1	2		10	10
				väh	26					väh	30	56
Musiikki	1-2	1-2	1-3	1-3	4	2	1-2	2				
Kuvataide	1-2	1-2	2-3	2-3	4	2	2	2				
Käsityö	1-2	1-2	2	2	4	2	2	3				
Liikunta	1-2	1-2	2-3	2-3	8	3	2-3	2	2	2		
MUKULIKÄ yht	7	7	9	9	32	9	8	9	2	2	30	
Kotitalous							3					3
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1			2
Valinnaiset aineet								6-7	6-7			13
Yhteensä	21	21	24	24	26	26	30-31	30-31	30-31		222	233
Vapaaehtoinen A-kieli				2		2	2	2	2*	2*	12	12

* Vapaaehtoisen A-kielen tunnit 8. ja 9. vuosiluokalla sisältyvät oppilaan valinnaisainetunteihin.